

سؤالات امتحان شبه پایانی درس: ادبیات فارسی ۱	رشته: پایه دهم دوره متوسطه دوم	مؤسسه فرهنگی - آموزشی ژبوار
منطقه:	مدرسه:	نام و نام خانوادگی:
تاریخ امتحان:	ساعت شروع:	مدت: ۹۰ دقیقه
سؤالات پاسخ برگ دارد.		

قلمرو زبانی (۷ نمره)

۰/۲۵	۱- هر سه معنی کدام واژه درست نیست؟ الف) ورطه: گرفتاری، گودال، مهلکه ب) خیره: سرگشته، حیران، فرومانده پ) خذلان: خواری، مذلت، ریشخند								
۰/۵	۲- معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. الف) و فلق محرابی که تو در آن نماز صبح شهادت گزارده‌ای. ب) ای مفتخر به طالع مسعود خویشتن.								
۰/۲۵	۳- معادل معنی واژه «زیست» را در بیت زیر مشخص کنید. «دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای فرشته‌ات به دو دست دعا نگه دارد»								
۰/۷۵	۴- املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) (خواست / خاست) کز آن ورطه قدم در کشد ب) غبار راهگذارت کجاست تا حافظ پ) آب (عجل / اجل) که هست گلوگیر خاص و عام خویشتن از حادثه برتر کشد به یادگار نسیم (صبا / سبا) نگه دارد بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد								
۰/۷۵	۵- در هر یک از موارد زیر یک نادرستی املایی وجود دارد؛ آن را بیابید و شکل درست آن را بنویسید. الف) عامل شهری به خلیفه نبشت که دیوار شهر خراب شده است آن را امارت باید کردن. ب) همه کس را به سزا، حق شناس باش؛ خاصه غرابت خویش را. و پیران قبیله خویش را حرمت دار، ولیکن به ایشان مولع مباش. پ) هر چه فکر می‌کرد نمی‌فهمید چه احتیاجی به دیوار هست و چرا پدرش این همه در ساختن آن اسرار دارد.								
۰/۵	۶- در کدام گزینه املاي همه واژه‌ها به درستی آمده است؟ الف) حازم، غبطه، حضيظ ب) عزم، نمط، صخره پ) محنت، ضامن، برازندگی								
۰/۵	۷- واژه حذف شده در مصراع نخست بیت زیر را بنویسید و نوع حذف (قرینه لفظی / معنایی) را مشخص کنید. «سر و زر و دل و جانم فدای آن یاری که حق صحبت مهر و وفا نگه دارد»								
۰/۵	۸- نقش دستوری ضمیرهای متصل را در بیت‌های زیر بنویسید. الف) لاله دیدم روی زیبای توام آمد به یاد ب) گوش کن پند، ای پسر، و ز بهر دنیا غم مخور شعله دیدم سرکشی‌های توام آمد به یاد گفتمت چون در حدیثی گر توانی داشت هوش								
۰/۷۵	۹- مطابق الگوی مقابل گروه اسمی مناسب بنویسید. اسم + صفت + مضاف الیه :								
۰/۷۵	۱۰- جدول زیر را کامل کنید.								
	<table border="1"> <tr> <td>مضارع اخباری</td> <td>ساخت منفی</td> <td>امر</td> <td>فعل</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>خواهید پرسید</td> </tr> </table>	مضارع اخباری	ساخت منفی	امر	فعل				خواهید پرسید
مضارع اخباری	ساخت منفی	امر	فعل						
			خواهید پرسید						
۰/۷۵	۱۱- در بیت زیر نقش کلمات مشخص شده را بنویسید. «بادی که در زمانه بسی شمع‌ها بکشت هم بر چراغدان شما نیز بگذرد»								
۰/۲۵	۱۲- نوع «را» در مصراع «علی ای همای رحمت تو چه آیتی خدا را» با کدام مصراع یکسان است؟ الف) به علی شناختم من، به خدا قسم خدا را ب) که نگین پادشاهی دهد از کرم گدا را								
۰/۵	۱۳- تفاوت معنایی فعل (گشت) را در بیت‌های زیر توضیح دهید. الف) گفتم که نوش لعلت ما را به آرزو کشت ب) بادی که در زمانه بسی شمع‌ها بکشت گفتا تو بندگی کن کاو بنده پرور آید هم بر چراغدان شما نیز بگذرد								

قلمرو ادبی (۵ نمره)

۰/۵	۱۴- هر یک از آثار مقابل نوشته یا سروده کیست؟ الف) سیاست نامه ب) گوشواره عرش
-----	---

۰/۵	شعر «چشمه» سروده و «بیداد ظالمان» سروده است.	۱۵-												
۰/۷۵	در بیت زیر کدام واژه «ابهام» دارد؟ هر دو معنی آن را بنویسید. «بی مهر رخت روز مرا نور نمانده است و ز عمر مرا جز شب دیجور نمانده است»	۱۶-												
۱	آرایه‌های مناسب هر بیت را از داخل کمانک انتخاب کنید.	۱۷-												
	<table border="1"> <tr> <td>ردیف «الف»</td> <td>ردیف «ب»</td> </tr> <tr> <td>الف) بر کن ز بن این بنا که باید</td> <td>از ریشه بنای ظلم بر کند</td> </tr> <tr> <td>ب) بر تیر جورتان ز تحمل سپر کنم</td> <td>تا سختی کمان شما نیز بگذرد</td> </tr> <tr> <td>پ) بید مجنون در تمام عمر سر بالا نکرد</td> <td>حاصل بی حاصلی نبود به جز شرمندگی</td> </tr> <tr> <td>ت) ما را سر باغ و بوستان نیست</td> <td>هر جا که تویی تفرج آن جاست</td> </tr> <tr> <td></td> <td>تلمیح (۵)</td> </tr> </table>	ردیف «الف»	ردیف «ب»	الف) بر کن ز بن این بنا که باید	از ریشه بنای ظلم بر کند	ب) بر تیر جورتان ز تحمل سپر کنم	تا سختی کمان شما نیز بگذرد	پ) بید مجنون در تمام عمر سر بالا نکرد	حاصل بی حاصلی نبود به جز شرمندگی	ت) ما را سر باغ و بوستان نیست	هر جا که تویی تفرج آن جاست		تلمیح (۵)	
ردیف «الف»	ردیف «ب»													
الف) بر کن ز بن این بنا که باید	از ریشه بنای ظلم بر کند													
ب) بر تیر جورتان ز تحمل سپر کنم	تا سختی کمان شما نیز بگذرد													
پ) بید مجنون در تمام عمر سر بالا نکرد	حاصل بی حاصلی نبود به جز شرمندگی													
ت) ما را سر باغ و بوستان نیست	هر جا که تویی تفرج آن جاست													
	تلمیح (۵)													
۰/۷۵	آرایه‌های ادبی بیت مقابل را مشخص کنید. «گل از شوق تو خندان در بهار است از آتش رنگ‌های بی‌شمار است»	۱۸-												
۰/۵	در بیت مقابل کدام آرایه مشهود نیست؟ «چون بگشایم ز سر مو شکن ماه ببیند رخ خود را به من»	۱۹-												
۱	مصراع دیگر شعر را بنویسید. الف) نه خدا توانمش خواند نه بشر توانمش گفت ب) چو اسیر توست اکنون به اسیر کن مدارا	۲۰-												
پ) قلمرو فکری (۸ نمره):														
۰/۵	درونمایه کلی بیت مقابل را بنویسید. «بلندی از آن یافت کاو پست شد در نیستی کوفت تا هست شد»	۲۱-												
۰/۵	عبارت «خونت با خون بهایت، حقیقت، در یک تراز ایستاد.» در توصیف چه کسی بیان گردیده است؟	۲۲-												
۰/۵	در بیت زیر، مقصود شاعر از «رمه»، «چوپان گرگ طبع»، به ترتیب، چیست؟ «ای تو رمه سپرده به چوپان گرگ طبع این گرگی شبان شما نیز بگذرد»	۲۳-												
۰/۵	شاعر در بیت «تعلیم ز ارّه گیر در امر معاش / نیمی سوی خود می‌کش و نیمی می‌پاش» بر چه مفهومی تأکید دارد؟	۲۴-												
۰/۵	شاعر در سروده زیر، چه نسبتی به «عقل» داده است؟ «چندان تناوری و بلند / که به هنگام تماشا / کلاه از سر کودک عقل می‌افتد.»	۲۵-												
۰/۵	کدام گزینه با بیت «بر در بخت بد فرود آید / هر که گیرد عنان مرکبش آز» پیام مشترک دارد؟ الف) قناعت سر افرزد ای مرد هوش سر پُرمع بر نیاید ز دوش ب) آزاده را همی ز تواضع بود بلا با اینکه کبر نکوهیده عادت است	۲۶-												
۰/۵	درباره ارتباط مفهومی دو عبارت مقابل توضیح دهید «الصبر مفتاح الفرج» یعقوب، خود او را به صبر آموزگار بود.	۲۷-												
۰/۵	پیام محوری عبارت «هرچند تدبیر در هنگام بلا، فایده بیشتر ندهد؛ با این همه عاقل از منافع دانش هرگز نومید نگردد و در دفع مکاید دشمن تأخیر صواب نبیند.» را بنویسید.	۲۸-												
۴	هر یک از عبارات و بیت‌های زیر را به نثر ساده و روان بنویسید. الف) عزم‌ت ضامن دوام جهان شد. (۰/۲۵) ب) الهی فضل خود را یار ما کن. (۰/۲۵) پ) بارها دست برد زمانه جافی را دیده بود. (۰/۵) ت) به زبان دیگر مگو و به دل دیگر مدار تا گندم‌نمای جو فروش نباشی. (۰/۷۵) ث) گفت در این معرکه یکتا منم تاج سر گلبن و صحرا منم (۰/۵) ج) در مملکت چو غرّش شیران گذشت و رفت این عوعو سگان شما نیز بگذرد (۰/۷۵) چ) گرت هواست که معشوق نگسلد پیوند نگاه دار سر رشته تا نگه دارد (۱)	۲۹-												
۲۰	موفق و پیروز باشید.													